

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ

ಡಾ. ಹನುಮಂತರಾಯಪ್ಪ ಎಸ್.ಬಿ., ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸೈಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27, Mail :- hanuraya07@gmail.com Ph. : 9980482589

Abstract: ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅತಿಹೆಚ್ಚು ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಿರ್ಕಷ್ಟವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ದಟ್ಟವಾದ ಜೀವನಾನುಭವಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕ ಕಸರತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಧ್ಯಮ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಬದುಕನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಲಾಖ್, ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ, ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಂಥ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

Key Words: ತಾರತಮ್ಯ, ಜೀವನಾನುಭವ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನ, ಅಸಹಾಯಕ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನತೆ, 'ತಲಾಖ್', ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆ.

***

'ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ' ಕಾದಂಬರಿಯು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಾಳೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಾ ಅವರ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳು ಮೌನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ “ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ” ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕಿ ‘ನಾದಿರಾ’ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ಸಾರಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಅಬಲೆಯರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಯಾವ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಕಳಚುತ್ತಾ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.” ಎನ್ನುವ ವಿಜಯಶ್ರೀ ಸಬರದರವರ ಮಾತುಗಳು ಸಾರಾ ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಚಾಲನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಚಿತ್ರಣ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಢ್ಯದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ‘ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ’ ‘ತಲಾಕ್’ನಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಂದಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಈ ಸಮುದಾಯವು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅವಳ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳೇಕೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ದುಡ್ಡು ದಂಡ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ್‌ರವರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಅಳಿಯಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ್ ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ತಡವಾದಾಗ ತನ್ನ ದೇಹದ ಕಾಮನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಮೊಣಕಾಲವರೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ರವಿಕೆ ಹಾಕದ ಸೆರಗಿನಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಮೈಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಖಾನ್ ಚಿತ್ತಚಂಚಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ದೇಹ ಕಾಮನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಯಾವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅಮಾನವೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಲಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು 'ಫಾತಿಮ'. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆತನ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಅವಳ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. "ಅವಳೇನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾಳೆಯೇ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ! ಮದುವೆಯಾಗಲು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯೇ ಚೆನ್ನ. ಗಂಡ ಮುದುಕನಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿ ಆತನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬುದೇ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರ ಮನೋಭಾವ ಹೆಣ್ಣು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೇ ಗಂಡಿನ ಸೇವೆ ಸಂತೋಷಗಳಿಗಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ಫಾತಿಮಳು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ಮಹಮ್ಮದಖಾನ್. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣವಾದಾಗ ಫಾತಿಮ ಭಯದಿಂದ ಚೀರಬೇಕೆಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದಳು. ಖಾನರು ಆಕೆಯ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ "ಬಾಯಿ ತೆರೆದರೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಸುಕಿ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿರು!" ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಾ ಅವರು ಪುರುಷರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಂತಹ ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಲೈಂಗಿಕ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದನ್ನು ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಮ್ಮದ್‌ಖಾನ್ ನಂತ ಕಠಿಣ ಸ್ವಭಾವದವರು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಶೀದ್ ನಂತಹ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಶೀದ್. ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. "ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯವೇ? ನಾನೇನು ಹುಲಿಯೇ"... ಎಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಿ ಮನಗೆಲ್ಲುವಂತಹ ಪುರುಷ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿವಾಹವಾಗಿ ಬಾಳ ಪೂರ್ತಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ತಡವಾದರೇನು? ಎಂದು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಶೀದ್‌ನಂಥವರನ್ನೂ ಸಾರಾ ಅವರು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಅವರ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಶೀದ್ ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ನಾದಿರ್‌ಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾದಿರ್ ಸಹ ಕಲಿಕಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ಹೂಂ ಹೋಗೀಪ್ಪಾ ನಾನು ಇನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಕಲಿತು ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನನ್ನಿಂದ ಅದೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ಲೇಟು ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಹಣ ದಂಡ ಮಾಡದಿರಿ”..... ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದೂರವೇ ಉಳಿಸಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾದಿರ್‌ಳ ದಾಂಪತ್ಯ ರಸಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಳ ತಂದೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಾವ ಮತ್ತು ಅಳಿಯನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಗಳದಿಂದ ನಾದಿರ್ ಬಲಿಪಶುವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸುಂದರ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಯ ಮುಂಗೋಪದಿಂದ ನಾದಿರ್ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಶೀದ್ ಸಹ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪರ್ಯಾಯ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಎಂದೂ ತನ್ನನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಲಾರರೆಂದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾದಿರ್ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ವಿಚಲಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. “ನೋಡು ಪಾರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಸದೆ ನಾನು ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಹೆಂಗಾದರೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯೊಡನೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದೀತೆಂದು ಹೇಳು..” ಇಲ್ಲಿ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ನಾದಿರಾ ಜೀವನ ಮರಣದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದರೂ ತಂದೆಯ ಅನುಮತಿಗೆ ಕಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪರಾಧೀನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೊನೆಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಮತ್ತು ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆ ತಾಯಿಯ ವೇದನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದರು. “ಪಾಪು ನನ್ನ ಹಾಲಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹಾಲು ಬತ್ತಿಸಬೇಕೇ...” ಹಾಲಿಲ್ಲದ ಮಗು ಒಂದು ಕಡೆ ಹಸಿವಿನಿಂದ ದುಃಖಿತವಾದರೆ, ಅದೇ ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊಲೆಯ ನೋವು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಯಿ ಹೃದಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ.

‘ಚಂದ್ರಗಿರಿ ತೀರದಲ್ಲಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಧಾಳಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಭಾವ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾದಿರಾ ಮತ್ತು ರಶೀದ್ ತಲಾಖ್ ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮಹಮ್ಮದ್ ಖಾನ್‌ನ ಪಾಪದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಪುನರ್ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಇವರ ಬದುಕಿಗೆ ಅಡೆ ತಡೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪುನರ್ ವಿವಾಹದ ವಿಷಯದಿಂದ ನಾದಿರ್ ಮತ್ತು ರಶೀದ್ ಇಬ್ಬರ ಆಶಾಗೋಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. “ನೋಡಮ್ಮ ಮಿರಾನಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆಂದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತಲಾಖನ್ನು ಮೂರ್ ಸಲ ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಪುನಃ ಅವರು ಒಂದಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅವನಿಂದಲೂ ತಲಾಖ್ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅವಳು ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕಾದರೂ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಅವನೊಡನೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಅವನಿಂದ ತಲಾಖ್ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಾಯಬೇಕು. ಅವನಿಂದ ಆಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಮೊದಲ ಗಂಡನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ರೂಪಿಸಿದ ನಿಯಮ. ಇದನ್ನು ಮೀರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ ಮಗೂ...” ನಾದಿರ್ ಗೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಕೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತಿ ಮತ್ತು ಕರುಳಿನ ಕುಡಿಯಾದ ಮಗುವನ್ನು ಸೇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ದುಃಖಿತವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಎಲ್ಲಾ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಯಾವ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವಂತಿಲ್ಲ ಇದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ? ಗಂಡು ತಪ್ಪುಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ನಾದಿರ್‌ಳಂತೆ ರಶೀದ್‌ನು ಅಲ್ಲಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ

ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ಮುಂದೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸಮಾನ ದುಃಖಿತರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ರಶೀದ್‌ನ ಮಾತುಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. “ನಾನು ಈ ದಿನ ನಮ್ಮ ವೌಲ್ವಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾದಿರಾಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಂತಲ್ಲ! ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಇಂತಹ ನಿಯಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ!...” ಇದಕ್ಕೆ ಅವನ ತಾಯಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಈ ದುರಂತಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಪಾಲುದಾರನೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೆ ಈ ರೀತಿ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡಸರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಾದಿರಾ ತಂಗಿ ಸಹ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಧೈರ್ಯ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ. ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಕ್ಷೂರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ನಿನಗೆ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಈಗಿಂದೀಗಲೇ ಕಾವಳಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗು...” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಿಯಮ ಮೀರಿದರೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನರಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಶೀದ್ ಪುನರ್ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆ ವಿವಾಹದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಮುಂದೆ ಅಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾದಿರಾ ಬೇರೊಬ್ಬನೊಡನೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದನ್ನು ಆತ ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ನೆನೆಯಲಾರ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಶೀದ್ ನಾವಿಬ್ಬರು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೇ ಬೇಡ ಕೊನೆಯ ತನಕ ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಬಂಧನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕು ಕಳೆದುಬಿಡುತ್ತೇವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಆಲೋಚನೆಗಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗತೊಡಗಿದವು. “ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿದರೆ ಏನಾದೀತು? ಜಲಪ್ರಳಯವೇನು ಆಗದು. ಅಥವಾ ಹಿಮಾಲಯ ಕುಸಿದು ಬೀಳದು. ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ಇಬ್ಭಾಗವಾಗದು. ಮನಸ್ಥೈರ್ಯ ವಿರಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ...” ಎಂದು ಹೇಳುವ ರಶೀದ್ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡದೆ ಇರುವುದು ಅವನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾದಿರಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮೀರದೆ, ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಹೆಣ್ಣುಗಳ

ಪ್ರತೀಕ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ರಶೀದ್ ತನ್ನಲ್ಲಿನ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ರಶೀದ್‌ನನ್ನು ಜೀವಂತ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾದಿರಾಳ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. “ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ಈ ಉಕ್ಕಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತಳಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ತಾನೆಂದೂ ಬಿಡಿಸಲಾರೆ. ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತಾನೆಂದು ಭೇದಿಸಲಾರೆ...” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾದಿರಾ ಸಹ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮಸೀದಿಯನ್ನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನತೆಯು ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ :

1. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ- ಹೆಚ್. ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.
2. ಮಹಿಳೆ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು, ಡಾ. ಹನುಮಂತರಾಯಪ್ಪ ಎಸ್. ಬಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು